

Börskraschen 1929 – Den stora depressionen

1. Introduktion

Denna lärarhandledning syftar till att hjälpa lärare att presentera de komplexa orsakerna och konsekvenserna av börskraschen 1929 och den stora depressionen. Filmen ger eleverna en inblick i hur globala ekonomiska kriser kan påverka individer, samhällen och politiska system. Med hjälp av diskussioner och aktiviteter får eleverna reflektera över hur historien kan ge oss verktyg för att förstå och hantera ekonomiska utmaningar idag.

Ämnen: Historia, Samhällskunskap, Beslutsfattande och Politik

Årskurs: Grundskola 7-9, Gymnasiet

Speltid: 17 min

Produktionsår: 2024

Språk: Svenska, svensk text

Ursprungsland: Sverige

Artikelnummer: 43224

HANDLEDNING

2. Mål och Syfte

Filmens mål är att:

- Förklara bakgrunden till börskraschen och dess effekter på samhället.
 - Visa hur ekonomiska kriser påverkar olika samhällsgrupper och politiska system.
 - Uppmuntra kritiskt tänkande kring hur statliga ingripanden kan hantera ekonomiska problem.
 - Göra kopplingar mellan historiska kriser och moderna ekonomiska utmaningar.
-

3. Centralt Innehåll och Kunskapskrav

Historia:

- Ekonomiska, politiska och sociala förändringar under 1900-talet.
- Konsekvenser av ekonomiska kriser på maktstrukturer och ideologier.

Samhällskunskap:

- Hur olika ekonomiska system fungerar och påverkar samhället.
- Politisk styrning av ekonomin och dess inverkan på individ och samhälle.

Ekonomi:

- Grundläggande principer om marknadsekonomi, konjunkturcykler och statliga ingripanden.
- Analys av historiska exempel som New Deal och Sveriges krisprogram på 1930-talet.

Globalt perspektiv:

- Hur globala händelser som börskraschen kan få dominoeffekter över hela världen.
 - Betydelsen av internationellt samarbete för att lösa ekonomiska kriser.
-

4. Arbetsområden och reflektion

Diskussionerna kan kretsa kring följande teman och frågor:

Ekonomiska faktorer:

- Vad var det som gjorde att aktiekurserna steg så snabbt före kraschen? Hur bidrog överproduktion och spekulation till krisen?
- Vilka faktorer förvärrade depressionen, som tullmurar och bristande frihandel?

Sociala och politiska konsekvenser:

- Hur drabbades olika samhällsgrupper av depressionen? Varför ledde krisen till ökad kriminalitet och social oro?

HANDLEDNING

- Hur påverkade depressionen politiska system, som nazisternas maktövertagande i Tyskland?

Jämförelse med nutiden:

- Kan liknande ekonomiska kriser hända idag? Vad har vi lärt oss av historien?

Låt eleverna reflektera över likheter och skillnader mellan krisen på 1930-talet och den globala finanskrisen 2008. Hur kan vi använda historiska lärdomar för att förhindra framtida kriser?

5. Fördjupning

Eleverna kan fördjupa sig i olika aspekter av krisen:

1. New Deal och svensk krispolitik:

- Undersök hur Franklin D. Roosevelts New Deal försökte stabilisera ekonomin genom statliga investeringar, socialförsäkringar och stöd till jordbrukare.
- Jämför detta med den svenska krispolitiken på 1930-talet, där Socialdemokraterna och Bondeförbundet samarbetade för att stötta både arbetare och bönder.

2. Nazisternas lösningar:

- Analysera hur Tyskland under Adolf Hitler hanterade arbetslösheten genom att satsa på motorvägsbyggen och militär upprustning. Diskutera för- och nackdelar med dessa metoder.

3. Internationella effekter:

- Utforska hur depressionen spred sig från USA till andra länder och varför vissa nationer påverkades hårdare än andra.
-

6. Förslag på aktiviteter

1. Tidslinjeövning:

Låt eleverna skapa en tidslinje med viktiga händelser från börskraschen 1929 till andra världskrigets början. Inkludera ekonomiska, politiska och sociala förändringar.

2. Rollspel:

Dela in klassen i grupper som representerar olika samhällsgrupper (t.ex. arbetare, bönder, företagare) och låt dem diskutera hur krisen påverkar deras liv och vilka lösningar de förespråkar.

3. Ekonomisk analys:

Eleverna undersöker en specifik aspekt av krisen, till exempel överproduktion, tullmurar eller aktiespekulation, och presenterar sina slutsatser i en rapport eller presentation.

4. Debatt:

Genomför en debatt om statliga ingripanden i ekonomin: Är det rätt för staten att ta en aktiv roll under ekonomiska kriser, eller bör marknaden få lösa problemen själv?

HANDLEDNING

7. Avslutande reflektion

Diskutera med eleverna:

- Vilka lärdomar kan vi dra från den stora depressionen för att hantera dagens ekonomiska utmaningar, som inflation och klimatrelaterade problem?
 - Hur kan internationellt samarbete bidra till att stabilisera världsekonomin?
-

8. Referenser och Källor

Primärkällor och dokument:

- Tal av Franklin D. Roosevelt, inklusive hans första "Fireside Chat" och tal om New Deal.
- Artiklar från samtida tidningar, exempelvis *The New York Times* eller *Svenska Dagbladet*, som dokumenterade effekterna av krisen.
- Fotografier från perioden, till exempel av arbetslöshetens och depressionens vardag, från arkiv som Library of Congress.

Litteratur och böcker:

- Harrison, Dick: *Den stora depressionen och dess globala följder* (fiktivt exempel baserat på manusets författare).
- Hobsbawm, Eric: *The Age of Extremes: The Short Twentieth Century 1914-1991* – för en bred överblick över 1900-talets kriser.
- Lundberg, Erik: *Kris och krispolitik i 30-talets Sverige* – fokus på Sveriges ekonomiska politik under depressionen.

Webbresurser och digitala verktyg:

- **UNESCO – Teaching and Learning Resources:** En samling lärarverktyg om historiska kriser och deras globala effekter.
- **Digitalt Museum:** Svenska bilder och källor som dokumenterar depressionens påverkan i Sverige.
- **BBC Bitesize – The Great Depression:** En lättförståelig introduktion med artiklar, quiz och övningar.

Dokumentärer och filmer:

- *The Great Depression: American Experience* (PBS) – En djupgående dokumentär om krisens orsaker och konsekvenser.
- *New Deal for the American People* – Dokumentär som utforskar Roosevelts program.
- Svenska Filminstitutets arkiv – Material om Ivar Kreuger och svenska förhållanden under depressionen.

Läroplan och centralt innehåll:

HANDLEDNING

- Skolverkets riktlinjer för Historia och Samhällskunskap, med fokus på 1900-talets globala förändringar.